

Görüşler

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

23 Nisan

Adana'da Şive Hususiyetleri

Kozan'dan Fekeye

İleri San'at Anlayışımız ve Yeni Türk Müziğine Doğru

Mars'ı Defne Dallarıyla Boğalım

Öz Türkçe Yazalım

Gençlerimizi Hayata Nasıl Hazırlamalıyız

Sıtmadan Korunma Öğütleri

Evimizin Mart-Nisan Çalışmaları

Hasan Âli Yücel

Sait Toraman

Naci Kum

İzzet Aslan

Nurettin Ünen

M. Bakşı

Halis Özgü

.....

.....

ŞİİRLER

Kaya'nın Düşü

Bu Nasıl Çile

Karanlıkta Doğan Şiir

Seyhan Kenarında Akşam

Küçükkuş

Şevket Kutkan

A. Celâl Şimşek

Mustafa Bekir Demirkıran

Hüseyin Kalaba

Sababattin Gökçü

Görüşler

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

CİLT : 8

MART — NİSAN 1945

Say : 75 - 76

23 N İ S A N

Milli Eğitim Bakanı Hasan - Âli Yücel'in 23 Nisan Çocuk Bayramını Açış söylevi

Sevgili yurttaşlarım;

23 Nisan, Ankara'da Büyük Millet Meclisinin açılmasına, Milli Devletin kurulmasına tarih olmuş bir gündür. Çocuk haftası bugün başlıyor. Milli egemenlik ile çocuk, Türk cemiyetine hal ile istikbalin kucaklaşmasını ve milli egemenliğin ileri nesillere emanet edilen kutsal bir anlayış olduğunu remzetmektedir. Genç Türk Devletinin 25 yılı ve Türk çocuğunun ilk yaşları, kıştan sıyrılıp çiçek açmış ağaçların müjdelediği bahara ne kadar manalı rastlamaktadır. Milli Türk Devletinin kuruluşu, Türk milletinin kıştan bahara geçişi; Türk çocuğunun kuşlar gibi cıvıldaışı, onların yeni hayata girişi değil midir?

Yurttaşlarım;

Güney ülkemizin üç ilinin köylerinde, kentlerinde dolaşıp daha dün akşam döndükten sonra sizinle konuşuyorum. İnanım şudur ki: 23 Nisan Çocuk Bayramı, artık sadece şehirlerde cici giydirilmiş ve süslendirilmiş değil, vatan toprakları üstünde çıplak basan yağız yüzlü, derin, koyu bakışlı çocuklarımız için de bayram olmağa başlamıştır. Birkaç yıl önce bir köye gittiğim vakit, beni bakan'arı diye karşılıyan 15-20 çocuk yerine, son gezimde 100 leri geçen şen ve bahtiyar kalabalıklar gördüm. Bunlar okul bahçelerine yayıldıkları vakit, yarın anaç birer ağaç olacak fidanların köklerini sulamada; kimi sürülmüş toprakları tırmıklamada; sıfıtkiler, Atatürk'ün, İnönü'nün millete hizmetlerini kiraat diye okumada; kimi bankadan aldığı veya verdiği paraların faizlerini hesaplamada; kimi insan vücudunun organlarını, bunların görevlerini anlatmadadır. İçlerinde yarım teknikçi çiftçileri, anlayışlı politikacıları ve devlet adamları; evini, yolunu, fabrikasını yapacak iş adamları bulunduğu şüphesiz olan bu küçükler cemaatinin, okuma yazma bilmiyen babalarının gözlerinde parıldayan sevinci ve gururu size nakletmekten âcizim. Gittiğim her köyde çocuklar ve onların büyükleri olan köylüler, kendilerine hizmet etmekten başka ülküsü olmağan insanlara sevgi ve minnetle bakmaktadırlar. Halleriyle ve dilleriyle kendileri için çalışanlara dedikleri şudur :

"Bizim iyiliğimiz için daha ne istiyorsanız, söyleyin, yapalım.."

Memleket aydınları bu sesi işitmelidirler, onların çağrılarına koşmalıdırlar. Hele hekimlerimiz, bir günlük bir gayretle yok olacak hastalıkları yenmek için köylerimize can atmalıdırlar. Bir köy okulunda uyuzdan kaşınan biçare yavruları gördüğüm zaman ne kadar çok hekime ve hekimin ne kadar çok köylüyü sevenine ihtiyacımız olduğunu bir kere daha anladım. Kendilerine yol gösteren, akıl veren ve onları seven insana köylü kardeşlerimizin nasıl bağlı olduklarını Türk aydınları iyi bilmelidirler. Adana'da kalaycı, köşker, marangoz çıraklarının okuma kurusunda gördüğüm pırl pırl yanan Türk zekasını ve iyi niyetini hiç bir zaman gönümden silmiyeceğim iyi bilmeliyiz ki, bugün, yol göstericilerini teslimiyet ile bekliyen bu şehirlerden uzak vatandaşlar, yarın, onları ısrarla istiyceklerdir. Şimdiden kendimizi bu ihtiyaçlara cevap verecek şekilde hazırlamalıyız.

Yurttaşlarım;

Okul dışında kalmış ve öğretmen bulamamış boyunu bükük bir Türk çocuğu bile bırakmamak için çalışmakta olduğumuzu anhyarak Çocuk Bayramlarını kutlamalıyız. Milletimiz içinde bunu en iyi bilen ve tok sesi ile en iyi anlatan, Şefimiz ve Cumhurbaşkanımız İnönü'dür. Devlet adamı ve millet ferdi olarak hepimiz, onun, hal ve istikbali en gerçekçi bir anlayışla gösteren emrine ve işaretine uymalıyız. Büyük İnönü'nün 17 Nisan Köy Enstitülerinin kuruluşu gününde yayınlanan makalelerinde ileri nesilleri iğkokuldan başhyarak yetiştirmede milli hayatımız için nasıl bir önem olduğu ne kadar açık yazılıdır. Bu konudaki sözlerini, kendim için ve sizin için buradan bütün yurda tekrar edeceğim.

İnönü diyor ki :

"İlk öğretimi, büyük kütleyi maddi ve manevi alanda kaldırıp yükseltecek ana tedbir sayıyorum. Yirminci asrın ileri kudretli bir milleti olabilmek için, ilk öğretim, çözeceğimiz ilk meseledir. Hür

— Devamı Sayfa 13 de —

KAYA'NIN DÜŞÜ

Adlı Manzum Bir Masaldan

Onlardaydım dün gece ben..
Kâh dereden, kâh tepeden
Konuşup içiyorduk çay,
Pencereden gülerdi ay..
Kayı dersle meşgul henüz..
Ablası işliyor nakış..
Annesinin gözlerinde,
— Başlamış olmalı ki göz —
Bir hüznü, solgun bakış..
Dede, bir yer minderinde..
O ne asil, ne temiz yüz..
Lâkin beyaz saçlarında
Son hükmünü sürüyor kış..
Tam bir Türk yuvası işte..
Ben onlara her gidişte
Açılırım, ferahlarım;
Bahtiyarlıklar duyarım.
Anlatayım size bakın
İç durumunu yuvanın :
Geniş, ışıklı odalar..
Camlar pırıl pırıl yanar.
Sakız gibi perdelerde
Göz de dinlenir, gönül de..
Sabun kokar örtü, perde..
Bir Uşak halısı yerde..
Duvarda asılı kur'an..
Karşısında bir yatağan..
Biri yuvanın vicdanı..
Biri ata armağanı..
Bahçesinde koca çınar..
Altına da billur pınar.
Güller bizim renkle biter,
Bülbül bizim dille öter.
Sarmaşıklar pencerede..
Bulgur aş tencerede..
Süt veriyor sarı inek,
Ahırda kişniyor binek,
Velhasıl ne diyeyim?
Sanırsın ki cennetteyim..
İgneden ipliğe kadar,
Bu yuvada Türk zevki var.
Burda herşey sade, asil..
Yabancı renk ve bobsitil,
Bayağca zevkler yoktur.
Böyle evler bizde çoktur.
Çocuklarım bu yuvada,
Ne "Bonjor", var, ne de "Monşer",
"Mersi", değil, "Sağol", derler,
Tarhanavı hor görmezler,
"Con Bul", selâmi vermezler.

Bu eve Frenk taklidi,
Gülünç, soysuz ve zibidi
Şeyler ve adettler girmez;
Böyle şeye Türk yüzvermez.

Şimdi bir de erkek - kadın
Durumuna bir göz atın :
Erkek güneş, kadın gece..
Bu Hakansa o da Ece..
Hakları bir, sözleri bir,
Gönülleri, özlere bir..
Erkek yuvasından doğar,
Gelir, yuvasında batar.
Gün batınca başlar gece :
Yani kadın olur Ece..
Bu sefer de onundur söz :
Odur yuvaya ışık, köz
Şairce bir benzetişle,
Siz onlara "Gönül kuşu..
Deyin; yahut, birisi "Gül..
Öbürü de olsun "Bülbül..
Lâkin milli anlayış şu :
"Kadın göldür, erkek seldir." (*)
Kadın ateş, erkek yeldir..
Kadın kalbdır, erkek kafa,
Bir yuvaya bir tek kafa..
Kadın için ilim, sanat,
Evet, güzel şeydir; fakat,
Şunu unutmamalıyız :
Gerek kadın, gerek bir kız,
Her eyden önce annedir..
Başka işler sonra gelir.
Demeyiz ki okumasın ;
Yahut kumaş dokumasın .
Hayır; bir kız, hem okusun;
Hem de kumaşlar dokusun;
Lâkin mutlak anne olsun;
Gönlü o sevgiyle dolsun..
Ve olsun bir ev kadını;
Taksin melek kanadını,
Cennet yapsın yuvasını..
Artık bitirsin kökünden
Şu aile davasını..
Uzak değil ki daha dün
Şu fotoğrafta gördüğün
Baş örtülü Büyük hanım :
Annemiz, yahut Ninemiz..
Yirmiyedi bahar önce,
O kar gibi, o tertemiz

(*) Bir Atasözümüz.

Adana'da Şive Hususiyetleri

Farklı Söyleyişler

V

Leymun — Limon
Alma — Elma
Zerdeli — Zerdali
Şefteli — Şeftali
Kestene — Kestane
Kirez — Kiraz
Hayva — Ayva
Hinnep — Hünnap
Karpız — Karpuz
Kavın — Kavun
Pambık — Pamuk
Fişne — Vişne
Fortahal — Portakal
Mandalya — Mandarin
Tiken — Diken
Zeytin — Zeytin
Zeyt — Zeytin yağı
Buğda — Buğday
Kurma — Hurma
Bağdanus — Maydanoz
Menevşe — Menekşe

Diğer isimlerde Farklı Söyleyişler

Elim — İlim
Abukat — Avukat

Yazan : SA T TORAMAN

Hambal — Hamal
İskembe — İskemle
Hırtlak — Gırtlak
Lepe — Lapa
Yasdı — Yatsı
Ezen — Ezan
Paklavı — Baklava
Pahr — Bakır
Sütlü — Sütlaç
Aşır — Aşure
Öğlen — Öğle
İkindin — İkinci
Aşam — Akşam
İnne — İgne
Tükmük — Tükrük
Depmik — Tekme
Gulle — Gülle, Bilye
Dellek — Tellak
Cimbit — Cimbız
Çizme — Çizme
Çingân — Çingene
Cimecik — Çimdik
Ezvacı — Eczacı
Hırkız — Hırsız
Zumzuk — Yumruk

Önlüğü takıp beline,
— Hangi Dudu, hangi Lili
Su dökülebilir eline ?-
Ellerini arı sili
Yıkar, girerdi mutfığa..
On parmakta on marifet :
Suböreginden kabağa,
İçliköfte, ispanağa
Kadar herçeşit hamur, et..
Zevki değildi kupkuru..
Ya oktavayla hamuru
Ne tez, ne ince açardı..
Önce yağlanır, islenir,
Fakat sonra da süslenir,
Ve geçerdi köşesine..
Kulak verince sesine,
Duyardın ki bu genç kadın,
İlk rüyayı fısıldıyan
Bir bestenin nefesiyle
Üfler kalindeki kuru..
Çok sürmez, bütün rengiyle,
Aşkı, hissi ve göz nuru
Gergeste çiçek açardı..
Ve yuvanın havasında
Saadet kuşu uçardı.
Evet, oda bir kadındı,

Yani yıldızı, Zübre'ye,
O fettane çok yakındı.
O da süslenirdi; fakat,
Haddi aşmamağa dikkat
Eder ve aşmazdı asla..
Onun zevki bilirdi ki,
Altın, Elmas, İnci, Tilki,
— Hernekadar olsa bile,
Asrın vicdanı ve dini —
Mana veremez kadına,
Güzelleştirmez çirkini..
Bir yıldızdır bütün süsler;
Yüzü, gözün dili süsler..
Fusun dediğimiz afet :
Ne bol podra, ne tuvalet..
O cazibe dışta değil,
Ondüleli başta değil..
Ne ojele tırnaklarda,
Ne de rujlu dudaklarda,
İnce, yoluk kaşta değil..
Süse lüzüm kalmadan da
Bir ince şey gülebilir
Kadınların her yerinde,
Dudağında, ellerinde .
Tılsımlar düğümlebilir
Saçlarının tellerinde..

Kozandan Feke'ye

Yazan : Naci KUM

Adana Müzesi Müdürü

150 rakımlı olan Kozandan, batı kuzeye kadem kademe çıkan (Feke — Saimbeyli — Kayseri) şosesi, Kozana 15 kilometre kadar yakın (Sıra Elif) denilen harabenin ortasından geçer. Eylülün sonlarına doğru olan bu yolculuğumuzda Kozan henüz pek tenha ve sıcağın bunalıcı bir hava içinde iken artık yayla serinlikleri içine girersiniz. Buradaki döküntüler eski bir şehir varlığını gösterir.

İçme suyundan mahrum olan Kozanda, ya bulanık ve murdar çay suyu içmekten iğrenmiş, ya temizliğine ve havalandırıldığına şüphe ettiğiniz yağmur suyu, ma'i mukattardan doldurulmuş sabıncı suyunu da kana kana içememiş olduğunuz için, bir çöl bedevisi gibi suya teşnesinizdir? Şu halde solunuzda ormanların yeşilliklerine bürünmüş (Andil dağı) eteklerinde ulu çınar diplerinden fışkıran pınarlardan, yaylalardan dönen Çukurova aileleri gibi, siz de biraz duraklar ve kana kana bu suların içersiniz; Fakat ne hikmetse bu pınarların suyu ne kadar serin ve leziz ise, insanda su içmek ihtiyacı da o kadar azalmıştır.

Gür yeşillikler içinde devam eden yolunuzun sağında revak ve kemerleri uzaktan kendisini gösteren (Suluhan) kervansarayını görürsünüz. Hakikaten çevresi suluk, bağlık bahçeliktir. Bir yürük kadını bu tarihi kervansarayın damına oturmuş, elindeki kirmanı eğiriyor ve civardaki sebze harımını gözetliyor. Bu eser, yine eskiden kervan ve orduların geçtiği bu ulu yolda Türkler tarafından yapılmış bir menzilhane (Konakyeri) oldukça sağlam kaldığına göre yakın zamana kadar işe yaraymış ve yola barındırmıştır. Bu yollar o kadar işlek ki: Hemen her kilometrede bir göç kafilesine rastlarsınız. Bunlar deve, katır, eşek ve dört tekerli arabalarla yüzlerce kilometre uzaklardaki yayla yurtlarından şehir konaklarına dönen Çukurovalılardır ki ne de olsa gözleri ve gönülleri arkada kalmış hasretkeşlere benziyorlar.

Nihayet (Tekeç dağı) yükselişi: 1602, sırtlarından aşarken ta uzaklardan Feke kalesi göze ilişir. Bütün ufuuk yeşil ormanlarla örtülü dağı silsilesini ihtiva ettiğinden Feke bunlardan birinin tam zirvesine kurulmuştur. Sanki bütün medeni hayatta küsmüş, darılmış bu uca ve "Kuş uçmaz kervan

geçmez, yere çekilmiş, yerle göğün birleşmiş gibi görüldüğü yerde pısmış kalmış. Haritam üzerinde Fekenin rakımı 1866 olduğuna göre Türkiyenin en yüksek kaza merkezlerinden birisi idi diyorum. Çünkü cumhuriyetin çalışkan ve gün görmüş bir kaymakamı Fekenin bu durumunu içinden duymuş ve sezmiş olarak bu pıskınlığa ve küskünlüğe nihayet vermiş, kasabayı (Asmaca) köprüsü başı - tabii şose üzeri - mevkiine indirmek için adliyeden başka bütün hükümet teşkilatı bu mevkiideki yeni yapılan binalara nakletmiş, burada mağaza ve dükânlar ve kahvehaneler, fırınlar ve şahsi evler yapılarak yeni bir şehir haline girmeğe başlamış bulunuyor. Sayın ve gayretli, babacan kaymakam paçaları sıvamış bu yokluğu ve pahalılığı içinde yeni Fekenin Şar kulübünün inşaatını bir mimar gibi mütemediyen kontrol ediyor. Saimbeyli taraflarına giderken ve dönüşümde onu bu iş başında gördüm. Ancak bu yeni şehrin Galata köprüsü mesabesinde olan ahşap köprüsünün döşemeleri harap olduğundan buradan geçen nakil vasıtaları yürek gübürtüleri çekiyorlardı. Umarım ki şimdiye kadar Nafiamızı ilgilendiren bu iş yapılmış olsun.

İşte yeni Feke, ona bu ad verilirse münasiptir. Eski kartal yuvası olan mevkiine bizi çekmekten uzak kaldığından maalesef kendisini ziyaret edemedim. Küçük bir orta devir şatosu olan kaleden başka mühim bir şey olmadığını yeni Fekeden öğrendim. Saimbeyliye doğru yolumuza devam ediyoruz. Kozandan Fekeye 60 kilometre almış bulunuyoruz. 67 inci kilometrede sağdan (Şarktan gelen) Göksu ile Çatak suyu birleşerek Seyhan nehrinin mühim kollarından birini teşkil eder. Artık çağlayanların kenarını takip eden bu uzun vadi (Amanos geçitlerinden en mühimi) olarak Saimbeyli ve daha sonra Kayserinin pınarbaşı ve Maraşın Göksu kasabalarına kadar imtidat eder.

Sağda 2600 rakımlı (Keçeli dağı) solda 2398 rakımlı (Bozoğlan) dağlarının bu yeşil vadisinde kendine geçit bulan Göksu bir tarafta çağlarken Göğe baş çekmiş olan çamların gölgesinde daima yükselen yolumuz sizi sanki cennete götürüyor gibi içiniz ferahlar. Boyuna benzin yakan otomobilin eksos dumanını bol bir çam ve ardıç kokusu boğar. Bu

- Devamı Sayfa 14 de -

İleri San'at Anlayışımız ve

Yeni Türk Müziğine Doğru

Yazan : İzzet ASLAN

Yeni Türk müziği, üzerinde uzun uzun söyleşmek, anlaşmak için kıvamına gelen bir olay olmuştur. Her gün bu yolda yapılan çeşitli yayınlar gerek bir sorunun karşılığı, gerek tarihten bir yaprağın canlandırılması, gerekse varlığımız üzerinde yaptığı tesirlerle zihinlerimizde yer alan san'atkâr ve onun san'at hayatıyla ilgilenmekte olduğumuzu göstermektedir. Denebilir ki müzik anlayışımız daha öncelere göre ümitli ve iyiye doğru giden bir durumdadır. Tolerans, hasta ve doktora karşı pek çok fazlalasmış böylece tedavi daha esaslı, daha ciddi ve içten olmağa başlamıştır.

Müzik, en etraflı bir anlatıma göre: Seslerin ilmi, sesleri insanların mizacına ve hislerine uygun bir surette tertip etmek san'atı, nihayet seslerin bir araya gelerek güzelleşmesidir. İnsanlar zaman zaman, çeşitli sebepler içinde kendilerine göre güzel buldukları şeylerle düşer kalkar, onları beğenir hatta takdir ederler. Zira güzel, insanın ülküsüne uygun olan şeydir. Bu inanış bize çeşitli tiplerde çeşitli seviye ve ülküler, mizaçlar, nihayet insanlar ortaya kor. Netice çeşitli san'atkâr ve san'at eserinin nasıl ve hangi sebepler yüzünden piyasada dolaşmakta olduğunu anlatmış olur.

Hakiki kıymeti pekaz ve ciddi olmanın mevzularla ilgilenen epice bir topluluğun cemiyetimiz içinde bulunduğunu biliyo uz. Gaye, onları da kendi ülkü ve mizaçlarına uyan güzel şeylerle süslerken biraz daha faydalı vatandaşlar haline getirmektir.

Bunun için de en verimli en kısa yol hakiki san'at adamının çoğalmasına çalışmaktır. Hakiki sanatkarın ruhunda mükemmel olmak arzusu vardır. Onun hayat telâkkisi, onun eşyayı görüşü ona her şeyden önce yapılan işin tam ve mükemmel olmasını emreder. O her şeyden önce kenbini anlatmak, kendini dinletmek, kendi etrafında bir kitle meydana getirmek düşüncesiyle hareket eder. Bu yüzden hiç bir sebeple kitle denen kuvveti inkâr edemez. Bir ki o ne derece olgunlaşır, yükselirse kendisi de o nisbette beğenilmiş, kıymetlenmiş olur. Eseriyle bazen kitleyi bulunduğu âlem içinde okşamaya ve bazen de onu bu âlemden tutup çıkarmaya, daha başka daha olgun diyarlara götürmeye çalışır. Birincisi onu ürkütmemek, ikincisi ona yeni ve ileri bir seviye temin etmek içindir.

İşte bu vaziyette san'atın vazife aldığını, yani yaşamak için sosyetenin vazifelerini kabul ettiğini

Bu Nasıl Çile

Gökyay ve Defne'ye

Günleri günlere katamadım oyl
Kar gibi eridim bitemedim oyl
Dumansız ocakta tütemedim oyl
Oyl Fırat, Fırat da derdini bilsem
Çor olur içime elde ölürsem .

Uuu Meriç, Meriç te dolanıp akar,
Mericin gözünden kanlı yaş akar
Açılan gülleri miskinen koka,
Gönlümü Merice seremedim oyl
Kırıldı tellerim geremedim oyl

Ekin olam, başak başak biçilem
Su olam Torosta, tas tas içilem
Garibim gönlümü kime açılam
Seyhanın düşüne, oy girsem gece!
Kilimde yol olsam yanık Merice.

Dağ da yanar yayla yayla tüterim
Bülbül olur vatan deyu öterim
Çoruh hasretini gözde tutarım.
Uuu Çoruh, Çoruh ta kıvrılır döner
Çoruhun hasreti kalbime stner,

Yaylası çiçektir, ovası yazdır
Ayrılık, gariplik bir acı közdür.
Bozdur mevlam, bitmez hasreti bozdur.
Oyl Sivas yaş olup akma gözümde
Uyan nazı Seyhan uyan dizimden.

Çilemi doldurup gülemedim oyl
Yitirdim nazımı bulamadım oyl
Sıladan bir haber alamadım oyl
"Uuu Maraş Maraşta bu nasıl Maraş,
Gönlümü yakıyor bir korlu atas.

Çukurova, pamuk pamuk düşümdür
Yollarda yeşillik tel ibrişimdir
Her ağaç yoldaşım, her taş taşımdır.
Ceyhanda mehtaba yunamadım oy
Tutuşan sılama dönemedim oyl

Kanadı kırılmış ötmüyor kuşum
Yollardan boşuna medet ummuşum
Oyl Başım başım da sevdalı başım
Gönlü bir kararda kaldırmadın oyl
Ağladım, boşaldım doldurmadın oyl

A. Celâl Şimşek

görüyoruz. San'atın sosyete hizmetine girmesidir ki bilhassa son senelerin ileri kıymetler doğuşunu çoğaltmış, diğer bir bakımdan kitleyi daha anlayışlı bir dereceye ulaştırmıştır. San'at anlayışımız böylece gelişmeler gösterirken yeni san'at eserlerimizin ne durumda bulunduğunu gelecek yazımızda inceleyeceğiz.

MARS'I

Defne Dallarıyla Boğalım

Harp Devletlerin Eseridir.

Yazan : Nurettin ÜNEN

— 74 üncü Sayıdan Devam —

Yine aynı noktada, "Milletimizin hakkını vermek mücadelesini hiç bir zaman bırakmayacağız. Hukuk musavvati mücadelesi için ancak realiteleri pek de değiştirmeksizin, çocuklarının kanını son asırlarda, sık sık dökmüş olan iki büyük milletin barışması ile biterse iyi olur... Fransa emniyeti için tasalanmaktadır. Almanyada hiç kimse onu tehdit etme istememekte olduğumuz gibi bunu isbat için biz her şeyi yapmağa hazırız. Almanya hukuk musavvati istemektedir. Dünyada hiç kimsenin bu musavvati büyük bir millete fazla görmeğe hakkı yoktur. Hiç kimse gün geçtikçe, onu bundan mahrum etmek kuvvetini kendinde bulamayacaktır. Bununla beraber her şeye rağmen günden güne dostluğun sağlandığını görmekten ümidimi kesmiş değilim. Barışıklığa varılan eski muharebe baltasının kati surette gömüldüğünü görmekten ümidimi kesmiş değilim.

Diyan Hitlere sorarız. Bahsettiği milli şeref ve hukuk musavvati gibi mukaddes şeylerin temini için dünya hegemonyasını mı kurmak lazımdır. Hem de "İngiltere imparatorluğunu yıkıyorum .. diye dünyayı harabeye çevirerek... İngiltere henuz bir şey kaybetmedi. Fakat bir çok milletler yalnız istiklâl değil, yaşama kabiliyetini bile kaybedecek derecede yırandılar. Bunlar İngiltere yüzünden mi ezildiler. Tuhaf şey. Çörcil hâlâ babasının evi gibi dünyayı dolaşmaktadır. Hasılı her iki tarafta imparatorluk için çalışmaktadır. İngiliz, imparatorluğunu korumak, Alman da yeniden kurmak için.. Aynı hüküm Fransa ve İtalya için de verebiliriz. Keza Rusya başlangıçta ve Japonya ötedenberi dünyaya hâkim olmak sevdasında dırlar. Amerikanın hakem veya kıtalara hakim mi olmak istediğini de zaman gösterecek! Hasılı Hitler ne ise Wilhem odur. Sezar ne ise keza Musolini de odur. Bunlar batan imparatorlukları hortlatmak ve kâinatı istismar için kan dökmek sanatını kullanan birer imparator emmücedirler.

Fakat 1815—1850 arasında Avrupada milli hareketler neticesinde imparatorluklar nasıl dağılmış (Avusturya) milletler istiklâl kazanmış, aynı milletten olanlar birleşmiş (Almanya) ise, bir gün gene bu günkü hataları yeni baştan düzeltilmektedir.

Tekrar edelim benziyen ve yekdiğerinin aynı olan şartlar altında tarihin tekerrür edebileceğini

iddia etmek hiç de hatalı değildir.

Gelelim demokrat imparatorluklara :

Bunlardan en sembolik olanı İngilteredir. Bu memlekette diktatör yoktur. Fakat iki meclisli bir krallık oluşuna ve cumhuriyetler de bile bulunmayan geniş hürriyete rağmen orada diktatörler vardır. Demokrasi ile aristokrasinin mezedilmesi ve ananeye bağlılık gibi demokrasi zıddı tezahürleri bu iddianın en büyük delilidir.

8 Temmuz 934 de Birmingham da Mister M. Newille Chamberlain'ın söylediği bir nutku ele alalım.

"Fransız hariciyenin İngiltereye seyahatinin, İngiltereyi avrupada yeni bir ittifaka sokmakla alakadar olduğuna, bu niyetle yapıldığına halkı inandırmak için bir gayret sarfedildiğini görüyorum. Bu iddialarda hiç bir hakikat olmadığını söylemeği fazla bulurum. Hiç bir yeni ittifaka girecek ve sulh için yaptığımız gayretleri gevşetecek değiliz. "

Görüyorsunuz ya ne kadar alicenabane bir nutuk . Ne diktatörce bir tehdit, ne de imperyalizm den dem vurmak. Musolini ve Hitlerin nutuklarındaki tüyler ürpertici dehşet nerede, bundaki sadelik ve fazilet nerede.. Okadar ki bu sözler bir İngiliz devlet adamının değil de, Habeş falan gibi zayıf zavallı devlet amasının ağzından dökülmüştür. Mahaza İngiltere cidden sulh ister. Onun için harbe sebep ne.. Güneşin karada dörtte üç, denizlerde yüzde doksan dokuz ziyasını yutan İngilizlerdir. Bir alacağı kalmamış ki..

Ne diye Fransaya kapılsın da Almanya yı gücendirsın. Dertsiz başına dert açsın. Alman muhakkak harp edecekse, hele bir defa Fransa ve diğer devletlerle çarpışa dursun. Onlar hakkından gelemezler ve durum kendisi için tehdit edici bir hal alırsa elbet icabını düşünür. İşte bu muhteşem infirrat siyasetiyle hareket eden İngiltere, bir çok milletleri harcamış, üç beş müstemleke askeriyeye yardım ederek, garanti vererek teşvik ettiği milletlerin emmüskül zamanlarında her yerden kahramanca kaçmış! Ve askerini kurtaran kumandanlarının göğüslerine birer madalya takmağı da ihmal etmemiştir.

Netice şudur ki parlamenter idareye tabi imparatorluklar dahi diktatörlerle idare edilen imparator-

luklar kadar ve belki daha ziyade harp amilidirler. Şu kanaatteyizki, dünyanın huzur ve selâmete sonsuz ve hakiki bir sulh ve medeniyete kavuşabilmesi için, imparatorluklar mutlak yıkılmalıdırlar. Bu da onların birbirini yıkmasıyla değil ancak esir milletlerin yer yer veya toplu olarak yapacakları ihtilâle nihayet bulacaktır.

2 — Büyük harplerin saiki olan imperyalizm, Kapitalizmin neticesidir.

Kapital — sermaye mahdut şahıslar ve şirketler elinde yığılan para, ve para kudretini haiz her şey yeni ve son zamanlardaki büyük felâketlerin ilk ve büyük sebeplerinden biridir.

Kapital hareket ister, çünkü işlemeyen para, hiç bir mana ifade etmez. Kapitalin hareketiyle teknik gelişmiş olur. Tekniğin ilerlemesiyle de kapital büyür. Netice, kapital ve teknik, elele ve aynı hızla koşturmaktadır. Hedef imperyalizmdir. İş buraya kadar iyi. Fakat zenginlik, rahat, sürat, konfor hasılı medeni hayar için zaruri olan maddi imkânların bolluğuna daha doğrusu istihsal fazlalığına rağmen iktisadi buhran başlar. Sebep çünkü, kapital ve teknik milletin malı değildir. Üç beş kişinin elindedir.

Esasen bu iki unsur koşa koşa öyle bir hale geldilerki, bir adım daha atmağa takileri kalmaz. İşte sermayede bu hareketsizlik makinenin pas tutması, ve fazla istihsalın fabrikada yığılıp kalması krize sebep olur. Çünkü nüfusun çoğu fakirdir. Ancak en lüzumlu maddeleri istihlâk edebilir. Sana-yinin gelişmesi karşısında pazar halkını teşkil eden küçük esnaf ve köylü iflâs, müşterilik vasfını kaybeder. Bir taraftan da sermayenin mühim bir kısmı teknik vasitalara, yani fabrika ve aletlere harcanır. Bu sarfiyat amele aleyhinedir. Gündeliği azalır. Mühim bir yekün tutan, bu suretle gündeliği azalan işçilerde de satın alma kudreti kalmaz. Ve patırtıda başlar. Anavatan ve anavatan dışındaki müşterilerini kaybeden "Imperyalist devlet,, harekete geçer. Milyonları doyurabilmek için fazla istihsalı istihlâk edebilecek müstemlekeler arar. Fakat hiç bir memleket bu hale gönüllü olmadığından siyasi ve askerî tazyik başlar. Bunun adına "Harp,, derler. Bu işte iktisadçıların söz alması lazımdır gelirken adları bile anılmaz. Diplomat ve askerler işi kestirmeden halle kalkerlar. Bu harp muhteris, kapitalist bir devletle müstemleke olmağa layık zayıf bir devlet arasında kalmaz. Diğer rakiplerle de mücadele başlar ve bu suretle kuzılca kıyamet kopar. Nüfus çokluğunu, işsizliği mucip sebeh olarak gösteren fazla istihsal den bahseden bu milletler bu fazla malı açlarına dağıtırseler para çoğalmaz fakat kıymeti artar. Sanki halk doymuş da mal elinde kalmış gibi.. Fazla istihsalın miyarı üçbeş kişinin elindeki mal veya paradır. Yoksa halk bolluğa boğulmuş değildir. Şikâyet edenler sermayesi hareketsiz kalan banker ve

Karanlıkta Doğan Şiir

Ağır ağır matemle fısıldıyordu biri;
Bir şairin ölürken söylediği şiiri,
Karanlıklar önünde sükün dolu geceye.
Rüzgâr cevap verirken söylenen her heceye,
Dedim : İşte şurada haydi gözlerini yum!
Bir tıkırtı yapmadan sessiz köşende yavrum,
Yatağına uzanki şimdi sabah olacak;
İçeriye ilk giren seni ölü bulacak;
Sen ki yere devrilen bir ağaç gibi yarın,
Üzüntüsü içinde bitmemiş şarkıların,
Yutacaksın yolunu bir muhayyel beldenin;
Hayaline doğarken burda bu şiir senin.

Mustafa Bekir Demirkıran

fabrikatörlerdir. Bunların gayeleri vatandaşların amel olarak sair milletleri de esir sifatiyle kullanarak bu durgunluğa son vermektir. Imperyalist devlet neden bu mahdut zümreye ehemmiyet verir. Gayet basit. Bir defa kapitali hareketsiz kalan bu zümreyi memnun etmesi, bir taraftanda fakir işçi ve köylünün - ki stoklara rağmen açtır - tatmini lazımdır. İste komünistler imperyalistlere bu noktadan hücum ederler. Fakat komünist devlet de imperyalisttir. Vakıa para mahdut ellerde değil, fakat hükümettedir. Halk gene bir makinenin çarkı halindedir. Bu devlet kapitalizmi fazla olarak ferdin hak ve hürriyetini de gazbetmektedir. Esasen kapital, ister mahdut fertlerde ister devlette olsun hareketsizlik tehlikesine maruzdur. Bu itibarla komünistler de pazar aramak mecburiyetindedir.

İşte ne komünizm, ne faşizm, ne liberalizmle tatmin edilemeyen dünya yeni bir nizam istiyor, bu büyük bir derttir.

Imperyalistler gayelerine ulaşabiliyorlar mı? Bizce hayırlı Sanılırki böyle memlekelerde mal daha ucuzdur. Müstemlekelerden temin edilen iptidai maddeler fabrikalar sayesinde çok ucuza mal oluyor. Halbuki bir de kaleme gelmeyen "Gizli kıymet,, vardır. Bu, malın ne tabiatında, ne de pazarın piyahasında, ne nedret, ne ihtiyaç, ne de emek de gizlidir. Şöyleki, kapital bir milletin istihlâk etmek istediği malı elde edebilmek için döktüğü kan ve harcadığı parayı da bu malın fiatına eklemek lazımdır. İşte "Gizli kıymet,, budur. Bu bizim teorimizdir. Ne burjuva ne proleter ilminde rastlanmaz. Gizli kıymet, yani imperyalizmin kan kokusu.

Nurettin Unen

Öz Türkçe Yazalım

3 - Edebî, Felsefî, Derleme

C - Ç Harfleri

Yazan : M. BAKŞI

Cah - Yer, urun.
Cahil - Bilmeyen, bilmez, bilgisiz.
Cahim - Tamu.
Cahimî - Tamusal, tamuluk.
Caiz - Olabilir, olası.
Cami Olmak - kapsamak, toplamak.
Camid - Donmuş, donuk.
Can - Can, yin.
Canip - Yan, yön.
Cari - Akar, geçer, yürür, akan.
Caus - Çayıt.
Cazip - Çekici, alımlı.
Cebanet - Korkaklık.
Cekhe - Alım, yüz, yüney.
Cedyel - Ark, çizelge.
Cedvel tahtası - Çizgeç.
Cefa - Üzgü, üzme, üzüntü.
Cehd - Çaba, uğraşma.
Celadet - Baturluk, yoğunluk.
Celbetmek - Çekmek, getirtmek.
Celse - Oturma, oturuş, oturum.
Cemâdat - Donuklar.
Cemal - Güzellik, (Kökr).
Cem'iyet - Topluluk, dernek.
Cenah - Kanat, yan.
Cenin - Döl.
Cennet - Uçmak.
Cereyan - Akış, akıntı, akım, gidiş.
Cereyan etmek - Akmak, geçmek.
Cerrah - Sınıkçı.
Cesaret - Yiğitlik, yürek.
Cesur - Yiğit.
Cesed - Gövde.
Cev - Boşluk.
Cevap - Karşılık, yanıt.
Cevf - İç, oyuk.
Cevher - Öz, töz, evin.
Cevretmek - Üzmek.
Cezir - Kök, köken.
Cali - Yapma.
Cedel - Atışma, eytişim.
Cem'i - Ortaklaşa.

Cins - Soy.
Cuşış - Coşma, coşgunluk.
Cünun - Delilik.
Cidal - Savaş.
Cidden - gerçekten.
Cihan - Evren, açın.
Cihaz - Aygıt, takım, donatı, kalın. (Düğün için)
Cild - Deri, kap, tom.
Çehre - Bet, beniz, betbeniz.
Çenber - Kasnak.
Çeşm - Göz.
Çeşme - Göz, pınar, savak.

* * *

Bak şu nehrin hoşnüma reftarına
Âdemin cuşış verir efkârında
Câbecâ mâmurdur sahilleri
Nil-i sani ad olunsa var yeri

Fırat - Muallim Naci

TÜRKÇESİ :

Şu ırmağın güzel akışına bak
Coşturur kişinin düşüncesini
Yer Yer onarılmıştır kıyıları
İkinci nil sayılsa vardır yeri

Düşen yaprakların raz-i melali
Nümayan cephe-i safında güya

Fikret - Kıya

TÜRKÇESİ :

Düşen yaprakların gizli kaygusu
Arı sili alnında görünmektedir

Altında mı üstünde midir cennet-i âlâ
Elhak bu ne halet bu ne hoş ab-ühavadır

TÜRKÇESİ :

Uçmak altında mı üstünde midir
Bu ne iş, böyle hava, böyle sular

Şecaat arzederken merdi merdi kıpti sirkatin söyler
Cünun iklimini seyreyleyenler rahatin söyler

TÜRKÇESİ :

Yiğitlikten söz açınca talancı uğruluğunu anlatır
Delilik ülkesinde dolaşanlar bunun dinçliğini söylerler

İhtiyarım ile kazandım seni ben ey cânâ
Ne kadar cevr-ü cefa eyler isen az bana

TÜRKÇESİ :

Ey sevgilim seni ben isteğim ile kazandım
Nedenli üzüntü versen yine bana az gelir

Cem'iyet-i dil koymadı mestana nigâhım

TÜRKÇESİ :

Baygın bakışların gönülde topluluk bırakmadı

Tebessüm bekliyordum çin-i cebin gösterdi ol mehrü

TÜRKÇESİ :

Güler yüz bekledim ay yüzlüden o kaşını çattı

Meh cemalim görmek için ağlarım

TÜRKÇESİ :

Ay yüzünü görmek için ağlarım

Buna cidden mesrur oldum

TÜRKÇESİ :

Buna gerçekten sevindim

'Dü çeşminden boşandı çeşmeâsâ kanlı gözyaşı

TÜRKÇESİ :

İki gözünden pınar gibi kanlı göz yaşlar boşandı

Seyhan Kenarında Akşam

Dönülmez şehre sevgilim şimdi sahilden:
Asil sevişmek zamanı bundan sonradır.
Anlatma aşkı bana daima dilden:
Asil sevişmek zamanı bundan sonradır.

Demim, koştururken ruhunu istek
Şimdi, neden baygın, dudağın titrek?..
Herkes eşyle yeni bir aşka dönecek:
Asil sevişmek zamanı bundan sonradır.

Bu kumsalda hikâyemiz kalmasın yarım;
Sahralara düşenlerden ibret alalım;
Biz de bir an şu kuytuda suya dalalım.
Asil sevişmek zamanı bundan sonradır.

Sırlarının bağlarını koparsın elin;
Rüya olsun dalgalara ürperen telin.
Nehrini senden kıskansın aydaki gelin,
Asil sevişmek zamanı bundan sonradır.

Rüyama beklemem artık seni bu sinde:
Varlığın pervane olsun kalp ateşinde.
Ben yirmide bir baharım, sen onbeşinde:
Asil sevişmek zamanı bundan sonradır.

Hüseyin Kalaba

Cah ile cahile rif'at mı gelir alemde

TÜRKÇESİ :

Urunla bilgisizler yükselir mi senki varlıkta

M. Bakşı

Gençlerimizi Hayata Nasıl Hazırlamalıyız

Yazan : HALİS ÖZGÜ

Gerek içinde yaşadığımız buhranlı günler, gerekse her türlü güçlükleriyle idrak edeceğimiz gelecek yıllar, ruhlarımızda bir çok sarsıntılar ve karsışıklar yaratacaklardır. Bu vaziyet ve şerait içinde enerjimizi ve hayatiyetimizi muhafaza edebilmemiz için kendimizi kötümserliğe kaptırmamamız icap edecektir. Kötümserlik şuuru uyuşturur ve bütün muvaffakiyet şanslarından bizi mahrum eder. Eğimsellik ise tamamiyle aksine olarak dinomejen bir kuvvettir, kuvvet ve neş'e kaynağıdır. Neş'eli olduğumuz zaman kafamız daha iyi işler, gönlümüz ferahlar, yağamak, çalışmak isteriz.

Gençlerimize aşılamağa mecbur olduğumuz vasıflardan biri de mücadele ve başarıma ruhudur. İnsan ister istemez hayat mücadelesine atılacaktır. Bu mücadelede muvaffak olmak için onun bu işe göre hazırlanması lazımdır. Muvaffakiyet şanslarından mahrum olarak bu kavgaya atılanların nasibi mağlubiyet ve onun doğuracağı acı sonuçlardan başka bir şey olmayacaktır.

Hayatta muvaffakiyetin surlarından biri de nefse itimat ve güvendir. Kendilerine güvenmeyen insanların şu veya bu sahalarda önemli bir iş başarımlarına imkân yoktur. Güven ruhu kamçılar ve yaratma kabiliyetini artırır. Muvaffak olmuş adamların ve askerlerin hayatlarını incelediğimiz zaman bu kimselerin kendilerine fazla itimat ettiklerini görürüz.

Okullarımızda yok etmeğe çalışacağımız telâkilerden biri de halâ tesirini göstermekte olan şark fatalizmasıdır. Birçok gençlerimizin "Anlımıza yazılan başımıza gelecek, sözüne inandıklarını görür, yerine keder denen şeyi bizzat kendi ellerimizle yaratmışımızı, beşeri varlıklar dışında mukadderat mevcut olmadığını, hata ve günahlarımızın failleri kendimiz olduğumuzu, mistik bir varlığı mesul göstermenin vicdanımız üzerinde tazyik yapan seslerden kurtulmamız ve teselli aramamızdan ileri geldiğini onlara açık olarak anlatmalıyız.

Birçok kimseler muvaffakiyetsizlik karşısında ümitsizliğe kapılırlar ve aynı şeye yeniden başlamanın faydasızlığına inanırlar. İnsan yaradılıştan tembel bir varlıktır. Her şeyin kendiliğinde ve kolayca olup bitmesini arzu eder. Bundan dolayı zorlukla karşılaşır karşılaşmaz geri dönmek temayülünü duyar. Daha ilk yaşlardan itibaren bu temayülle mücadele etmek lazımdır. Hayat, güçlükleri önünde sar-

sılmadan yolunda ilerleyenleri değil, kaçanları yere serer.

Muvaffakiyetsizlik ümitsizliği değil, fakat yeni bir hamle arzusunu yaratmalıdır. Gerçek zafer alın teri, büyük emekler ve güçlükleş pahasına kazanılan zaferdir.

Gençlerimizi yetiştirirken daima göz önünde bulunduracağımız noktalardan biri de bilgi meseleidir. Öğretimin tek amacı hayatta kendi kendine düşünebilen, hareket edebilen insan yetiştirmektir. Fakat ne yazık ki bu gaye her zaman gerçekleşmiyor.

Rasgele kafalarını dolduranlar İtalya'daki müzelerde mevcut bütün tabloları gören ve hatıralarında yorgunluk ve bitkinlikten başka bir şey mevcut olmayan ziyaretçilere benzerler. Çocuklarımızın kafalarını kırık dökük bilgiler mezarlığına çevirmek zamanı çoktan gelip geçmiştir. Birbirine bağlanmayan ve rasgele verilen bilgiler büyüklerde olduğu gibi çocukların ve gençlerin dimağlarında çok silik izler bırakırlar.

Levisse (Souvenir D'une éducation manquée) de şöyle diyor, on sene süren uzun okul hayatı bende hiçbirşeyde vazih bir bilgi meydana getiremedi... Çünkü bütün egzersizler alelacele yapıyordu... Hiçbirisi sonuna kadar götürülüyordu...

Bu konu üzerinde düşünen ve yazı yazan kimseler aynı fikirdedirler. Boş ve manasız kelime tufanları önünde (Maine de Biran) çocukların reşit çağına kadar sağır ve dilsiz olmalarının müreccih olacağını söylüyor. (Ruskin) ise çocukların bütün önemli konular üzerinde yanlış düşünecek bir hale getirildiklerini kaydediyor, Bundan yüzlerce yıl önce (Rablais) skolastik eğitimin muvaffakiyetsizliği karşısında talebelerin bir kaç saat içinde rahip ve alim olduklarını yazıyordu. (Montaigne) ise kitaplarla, yüklü merkeplerle alay ediyordu. Diğer taraftan (Rameau) Klasik öğretim sistemini şu güzel sözü ile canlandırıyor: Bütün hayatımda ne bir şey söylemeden ne bir söylerken, ne de bir şey söyledikten sonra düşünmedim. O halde kimseyi kıracak birşey yapmadım.

Çocuklarımıza hayat kavgasında kendilerine en ziyade yarınacak bilgileri verelim, kafalarını geliştirelim, güzel doldurmalıyız, zira bunları temizlemek için (Augias) ahırlarını nehirle paklayan bir (Hercule) e

ihtiyaç hasıl olacaktır. Bu temizlik ancak kültürlü insanların kim olabileceğini açık ve iyi olarak gördüğümüz zaman kabil olacaktır.

Radiolog (Vaillay) bir doktorun bildiği şeylerle bir kitap meydana getirebileceğini ve fakat bilmediği şeylerde ise bir kütüphane yapılabileceğini söylüyordu.

Aynı şey hepimiz için de varittir. Hudutsuz bilgisizliğe katlanmak zorundayız. Ne yazık ki ne ansiklopedik programlar ve ne de sınıf kitapları bu gerçekliği göz önünde bulundurmuyorlar.

Kültürlü insanlar kendi kendine düşünebilen ve hareket edebilen insanlardır. Hafızalarımıza meşru haklarını verelim: Fakat ihtiyatlı olalım, zira hafızanın yardımına baş vurmamak temayülü ferdi cehdi yok eder; tabii tembelliğimizi inkişaf ettirebilir. Hafıza bizi okuduğumuz şeylere körkörüne bağlanmamız gibi çok zararlı bir tehlike ile karşı karşıya bulunduru'abilir. (1) " Ezberden bilmek, bilmek değildir., (2) Hiç bir şeyi körkörüne öğrenmemek lazımdır.

İyi bilinmeyen şeylerin hiç bir faydası olamaz. Bir gün (Ducle x) talebelerinden birine bir tahlil işi veriyor. Talebe bu işi bitirince hocasının yanına geliyor ve "Bunun falan cisim olduğunun zannediyorum., diyor. (Ducleux) yeniden başlayınız diyor. Talebe işe yeniden başlıyor. Ve bir müddet sonra tekrar hocasının yanına dönüyor: Bana öyle geliyor ki bu falan cisimdir., diyor. (Ducleux) talebesine tecrübesini tekrar etmesini söylüyor; talebe üçüncü defa geliyor ve "Bu falan cisimdir., diyor. Bunun üzerine Decloux "Hal şimdi oldu diyor...

Ekseriya biz insanlar aklımızdan ziyade ihtiraslarımızla hareket ederiz. Bundan dolayıdır ki hiç bir zaman işlerimizde ve düşüncelerimizde tamamiyle serbest olduğumuzu iddia edemeyiz. Halbuki kültürlü insanın en önemli vasfı düşüncesinde istiklâl malik olmasıdır. Bunun için sakin kalmak, başkalarının tesirine kapılmamak ve kendi kendine hâkim olmak lazımdır. Her zaman ve mekânda aklının şuurunu, ışığını, ihtiraslar kasırgasından ve heyecanların fırtınalarından koruyamayan insanlar hürriyetlerine malik sayılmazlar. Bunlardan mâada her yerde olduğu gibi burada da sabırlı olmak lazımdır. "Sabır ve tahammül kuvvetten ve hiddetden daha fazla iş görür.,

Hatıraların rasyonel organizasyonunu mümkün kılan yalnız sükûnet ve sebatır. Fakat düşünmede mustakil kalabilmenin şartları yalnız heyecanın yokluğu ve sükûnet değildir. Vücutumuzdan gelen tesirlere, yaratılışımızda mevcut tembelliğe, gevşeklige karşı mücadele edebilmek için gereken enerji ve azme de ihtiyaç vardır.

(1) - Mantaigne.

(2) - Platon.

Serbest düşünebilen insan başkalarının tesiri altında kalmaz. Karşılaştığı güçlüğü, meşgul olduğu meseleyi yalnız başına çözmeye çalışır. Ne yazık ki bir çoklarımız düşünmeğe, uğraşmağa karşı adeta nefret duyarız. Halbuki üzerinde durulmayan, esash bir tedkike tâbi tutulmayan şeyler, dimağa ait tansiyon ve enerjii taşımayan hatıralar, kısa bir misafirlikten sonra yok olup giderler. Bizi meşgul eden ve şuurda bulunan bir fikir kendisine yakın olanlara karşı bir miknatis ödevini görür, yani onları gayri şuurun derinliklerinden birer birer çeker ve etrafına toplar.

Bir gün (Newton) a dünyanın çekici kuvvetini nasıl bulduğunu sormuşlar, o da "Daima onu düşünerek., diye cevap vermiş.

Kültürsüz insanlar fikirlerini idare etmesini bilmeyen kimselerdir. Onlarda hakim olan şey kendiliğinden meydana gelen fikirlerin tedaisidir.

Bütün sözlerimizden anlaşılacağı gibi kültürlü olmak için serbest düşünebilmek lazımdır. Söylenen şeylere, muhitinde yerleşen kanaatlara körü körüne inanan ve başkalarının tesiri altında hareket eden insanlar kültürlü sayılmazlar. Kültürlü insan her şeyde doğruluk ve vuzuh arar, bütün faaliyetleri ve araştırmaları varlığının damgasını taşırlar, ihtiraslarına yer vermezler, çözmek için uğraştığı meseleler karşısında hiç bir zaman kültürlü sayılmazlar.

Bir çoklarımız bilgi ile kültürü biri birine karıştırırız. Bazılarına göre okuyan herkes kültürlüdür, diğerleri ise fazla kitap karıştırmış insanlara kültürlü adam derler. Ne kadar kitap okurlarsa okusunlar okudukları şeyleri terkip edemeyenler ve bilgilerine şahsiyetlerinin damgasını vuramayanlar hiç bir zaman kültürlü sayılmazlar.

Arılar gibi hareket edelim: Bal yapmak için gereken maddeleri çiçeklerden toplayalım, fakat balı bizzat kendimiz yapalım. Kafamızı düşünebilecek bir hale getirmeyen bilgiler hafızamıza yük olmaksızın başka bir işe yaramazlar.

Hayatta birçok okumuş insanlara raslarız, fakat bunlardan ekserisinin yegâne sermayesi süslü okul diplomalarından ibarettir. Bu bilgiler hiç bir zaman kelimenin tem manası ile faydalı olamaz'ar. Bize herşeyden önce kültürlü adamlar lazımdır. Okullarımızın amaçlarına varmak istiyorlarsa kemiyeti değil daima keyfiyeti göz önünde bulundurmalıdırlar. Hayatta eser meydana getirenler düşünmesini ve görmesini bilen kimselerdir. Okullarımızın hedefi hayata kültürlü insanlar yetiştirmek olmalıdır.

Yazımıza son vermeden önce önemli bir meseleye temas edeceğiz. Bunlardan birincisi kitap okumak diğeride çalışmak metodudur.

Gençlerimizin iyi kitap seçmesini ve okumasını bilmediklerini esfle görüyoruz. İlmî ve edebî selâhiyeti olmayanlar tarafından sırf şöret temin etmek ve para kazanmak için yazılan kitaplar hiçbir fayda sağlayamazlar.

22 — Bit, Pire, Karasinek, Tahtakurusu bunlar hep sağlığa zararlı böceklerdir. Fakat sivrisinek bütün dünyada sağlığın başdüşmanıdır. Çünkü yeryüzünde 700 milyon insan yaz - sonbahar aylarında bunun yüzünden sıtmadan yere seriliyor, 6 milyon da ölüyor. Ufacık kanatlı bir böceğin insanlığa yaptığı bu haince fenalıktan ibret alalım ve kökünü kırmağa çalışalım.

23 — Evdeki ağız açık küp, aptesanedeki su haznesi, kümeşte bırakılmış su kabı, bostan kuyuları, lağım ve helâ çukurları, boş konserve kutusunda toplanmış su. Bunlar hep sivrisinek türeme yerleridir. Yakın 1-2 hafta içinde burada milyonlar, milyarlarca sivrisinek ürer ve uçar. Böyle su birikintilerinin zararlarını daima hatırlayalım ve tedbir alalım.

24 — Geceleyin biz uyuruz fakat sivrisinekler uyumaz. Bizi arar bulur ve derimizin açık bir yerinden sokarak kanımızı emerler ve karınlarını doydururlar. İşte bu anda sıtma mikrobu haberinizi olmadan kanımıza girmiş oluyor.

25 — Bir taraftan sıtmatıları tedavi edip şifaya ulaştıracağız. Diğer taraftan da sıtmayı sağlam yurttan geçiren sivrisinekleri ve üreme yerlerini her yerde yok edeceğiz. Amacımız bu sıtma belâsını yurdumuzda az zamanda yok etmektir.

26 — Sıtmanın nasıl bir afet olduğunu bilmeyen yavrularımızı korumak ta ödevimizdir. Çünkü bunlar, sıtmanın ne dehşetli ve tehlikeli bir hastalık olduğunu bilmezler. Ve sivrisineklerin geçirdiğini de düşünmezler.

27 — İhmalimiz yüzünden köylümüz, evimiz ve bahçemizde bırakılmış bir su birikintisinden uçan sivrisinekler yaz mevsiminde yuvamızın, köyümüzün sağlığını tehlikeye koyan bir sıtma kaynağı olabilir. Sağlığımızı korumak için hükümetin kanun ve nizamlarına uyalım ve bunları çok dikkatle tatbik edelim. En başta sivrisinek savaşı gelir.

28 — Küçük, büyük, kadın, erkek, çocuk ve ihtiyar beyaz ve zenci herkes sıtmaya tutulur. Çünkü sivrisineğin sokmadığı insan yoktur. Acıkan sivrisinek geceleyin yatak odalarımızı dolaşır ve kanımızı emerek karın doydurur. İşte biz, sıtma hastalığını bu sıralarda almışızdır. Haberimiz bile yoktur.

29 — Sıtma okuyup üflemeyle, dalağını yazdırmak ve kestirmek ile bileğini bağlamakla veya muska taşımakla iyileşemez. Bunlara inanmak bilgisizliktir. Sıtmanın ilacı kinin ve Atebrindir. Bunlara hekimlerin tavsiyesine göre devam eder bu dertten kurtulursunuz.

30 — Benizin toprak rengini alması, dalağın büyüyüp karnı patlaması, halsizlik ve kansızlık eski sıtmanın başlıca ârazlarıdır. Bu haldeki insanın ne kendine, ne yuvasına ve ne de köyüne faydası

vatandaşlığın bütün feyizlerini, hususi ve resmî millet hayatında göstermek, şuurlu ve müstakil bir millet olarak içeriden ve dışarıdan çıkacak bütün fırtınalara imanla göğüs germek, her şeyden evvel hiç olmazsa ilk öğretim tamamlığı ile sağlanabilir. İlk öğretimi olmayan memlekette, orta çağ idaresi, bütün şekilleriyle devam eder. Resmî kanunlar ne derlerse desinler, ne haklar vatandaşlara tanırsa tanısın, hiç olmazsa ilk öğretim derecesinde bilgi olmazsa haklar ve vazifeler canlanmaz. Gönüllere ve yüreklerle sinip yerleşmez. Bilmiyen, siyasi ve ekonomik kudret sahiplerinin elinde orta çağda olduğu gibi köle hayatı sürer. Asıl acıklı olan tarafı da bilmiyen kendi düşkün ve köle hayatına karşı duygusuz ve kayıtsız kalır. Hür vatandaşlardan birleşik devlet olmanın çarelerinin başında, ilk öğretim çaresi, vardır. Dâvayı, bu kadar geniş ve derin mahiyetiyle görmeliyiz. İlk öğretim dâvası, insan olmak, millet olmak dâvasıdır. Hepimiz, dâva yolunda, bu gözle ve bu anlayışla yürüyüp ilerlemeliyiz.

Büyük İnönü'nün burada biten sözlerinden sonra size hitap edeceğim.

Sevgili Türk çocukları,

Sizi bu kadar candan düşünen bir babanın, millet ve devlet başı olarak uğraştığı bir devirde yaşıyorsunuz. Bütün devlet teşkilâtı, analar, babalar, hep sizin için ayaklanmış haldedirler. Yalnız çocuk olduğunuz için değil, iyi yetişmesi düşünülen ve saadeti için her türlü fedakârlıklar yapılan insanlar olduğunuz için bahtiyarsınız. Sizin babalarınız sizler, dayakla, sopa ile bilmediğimiz dillerde dersler okuduk. Bize oyun oynatmazlardı. Büyük yanında ağızımızı açıp bir söz söyleyemedik. Şımarız diye bayramlarda bile okşayıp öpmiyen sert babalarımız vardı. Hocamızın elindeki sopaları bugün size göstersek, bizlerin okullarda öğrenci değil, orta çağdaki esir çocukları olduğumuzu zannederdiniz. Sizlerin bayram etmekte ne kadar haklı olduğunuzu ancak bizler bilebiliriz. Çok çalışın; iyi yürekli, doğru sözlü olun, Milletinizi sevin. Türk olmayı, her şerefe üstün bilin. Sizin yaşatacağımız Türkeli, bizim yaşadığımız Türkeli'den daha bayındır, daha üstün, daha bahtiyar olsun çocuklarımız!

dokunur. Bu gibiler, hemen hekimlere başvurup sıtma derdinden kurtulmalı ve yurda yararlı bir duruma girmelidirler. Hekimler sıtmalıyı bedeva tedavi eder.

31 — Bilgisi az yurttaşlar (Çok fena sular içtim de dalağım büyüdü) derler. Bu tamamen yanlış. Çünkü bu gibiler sıtmaya yakalanmışlar fakat iyi tedavi ettirmediklerinden sıtmaları ve dalağın büyüştür. Sıtma nöbetlerinde çok su içildiğini de her kes bilir. Sıtmayı devlet bedeva iyileştiriyor.

İyi bir kitap iyi bir dosta benzer, yetişmemize, ruhun gelişmemize, kemale yaklaşmamıza yardım eder. Fena kitap ise tatminlerine imkân görülmediğinden şuurdan uzaklaştırılmış olan arzuların, unutulmuş heyecanların, ihtirasların dirilmelerine ve içinde saklandıkları gayri şuur istila etmelerine ve dolayısıyla zaten acılarla işlenmiş hayatımızın çekilmez bir hale gelmesine sebebiyet verir.

Beşeriyetin yolunu aydınlatan ve nurlu kafalardan sıyan ışıkları taşıyan faydalı kitapların seçiminde gençlerimize yardım edelim. Birçok kimseler gençlere her nevi kitap okumalarını tavsiye ederler. Bu çok yanlış bir harekettir. Çok kitap okumak şüphesiz ki iyi bir şeydir. Ancak bu kitapların faydalı olmaları ve iyice, yani etraflıca okumaları lâzımdır. Hergün yeni bir kitap ismiyle karşılaşırız, fakat emin olalım ki bunların ekserisinde müelliflerine ait olan şey yalnız kâğıt ve tabı masrafıdır.

İstedığımız bütün kitapları okumağa maddeten imkân yoktur. Onun için her sahada intişar eden kitaplardan en iyisini esaslı bir şekilde okumalıdır.

Bizi kötümser yapacak, dertlerimize dert katacak, sızılarımızı arttıracak, hayattan ve âlemden nefret ettirecek, muhayyilemizi alabildiğine faaliyete getirecek, bizi hayalsever bir insan yapacak kitapları okumaktan sakınmalıyız. Bilâkis yaşamak zevkini, ruh sükûnet ve hürriyetini, muhite karşı düşünce ve istiklâlini sağlayacak ve selâhiyet sahibi kimseler tarafından yazılmış kitapları seçelim. Başkalarının fikirlerine körükörüne bağlıktan bizi kurtaran ve bütün devirlerin en büyük adamları ile ruhumuzu birleştiren bu kitaplardır. Kendiliğinden meydana gelen bu kaynaşma bizde manevî bir enerji ve yaratıcılık kuvvetini yaratır.

Büyük adamlardan birçokları şöhretlerini ruhlarında mevcut dinamizmayı harekete getiren iyi kitaplara borçludurlar.

Gençlerimizin ilmi ve edebî hüviyetleri meçhul kimselerin kalemlerinden çıkan eserleri gelişigüzel okumalarına mani olalım ve mümkün olduğu kadar az ve iyi okumalarını temin için çalışalım.

Meşhur Alman filozoflarından (Nietzsche) fazla kitap okuyanların kendi kendilerine düşünmeyecek bir hale geldiklerini, bütün kuvvetlerini başkalarının fikirlerini tasdik, tenkid, nakzetmek için sarfettiklerini, otuz yaşlarına girdikleri zaman fazla kitap okumak yüzünden düşünmeyecek hale gelen zeki insanları gördüğünü söylüyor ve onları "Yalnız sürtmek suretiyle yanan kibritlere benzetiyor."

Gençlerimize okuma zevkini aşlamak için onlara yaşlarına ve ruh yapılarına uygun kitaplar verilmiş; kuru, soğuk fikirleri ihtiva eden kitaplar hocalarına gitmez ve yavaş yavaş okumaktan soğuturlar. Gençlerimizden birçokları okuma usulünü bilmiyor-

Okurken not almıyorlar. Halbuki not almak çok faydalı ve hatta zaruridir. Kitap okuyan kimselerin birkaç dosyası olmalıdır. Meselâ: Edebî eserlere ait dosyanın içine bu sahada okunan kitapların özerlerini, sahife numaralarını, ilh... taşınmalıdır, lüzum hasıl oldukça bu dosyalar açılarak aranan şey kolayca bulunur.

Çalışma metoduna gelince ne yazık ki burada da çok yanlış telâkki ve itiyatlarla karşılaşırız. Ekserimiz hiçbir psikolojik gerçekliğe dayanmıyarak ve tamamiyle kaprislerimize uyarak çalışırız. İyi çalışma sistemine malik bulunmayan hiçbir zaman verebileceği en yüksek eseri meydana getiremez.

Meşhur Fransız filozofu (Descartes) "Yegâne meziyetim diğer insanlardan daha zeki olmamdan değil fakat sadece mükemmel bir metoda malik bulunmamdan ibarettir," diyordu.

Biz çalışma metodu deyince dikkatin bütün kuvvetiyle bir nokta üzerinde toplanmasını kastediyoruz. Bu suretle bizi meşgul eden şey ruhumuzu kendisine çeken bir mıknatıs rolünü oynar, şuur ve gayri şuurumuzda mevcut bütün kuvvetleri faaliyete getirir. Bir işe başladığımız zaman teferruatla uğraşmalıyız ve doğrudan doğruya mevzuumuzla meşgul olalım. "Bir işe başlamak o işin yarısını yapmak demektir.", (1)

İyi bir çalışma metodu sayesinde büyük iş başarılacak kabiliyetlerle doğmayan insanlar bile önemli eserler verebilirler. Bazıları büyük muvaffakiyetler yaratan en mühim âmilin metod olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmişlerdir. Alman filozoflarından (2) (Leibnitz) selim akıl ve iyi çalışmanın her şeye yeteceğini; şöyle böyle zeki insanların zekiler kadar işler başarabileceğini söylüyordu.

Her nevi araştırmalarda ve çalışmalarda çabuktan uzak kalmak lâzımdır. Zira acelecilik zararlıdır ve yanlışlıklar doğurur. Bilhassa zihni meşguliyetlerde mümkün olduğu kadar sabırlı ve intizamlı olmalıyız.

Büyük adamların hayatlarını tetkik edersek sözlerimizin önemini daha iyi anlarız. (Roederer) nin dediği gibi (Napoleon) un en bariz vasfı kuvvetli ve devamlı dikkatidir. Zamansız ve yersiz meşguliyetlere karşı (Napoleon) kadar mukavemet gösteren kimse yoktur. Zamanımızı işlerimize göre bilmeliyiz. Eğer böyle hareket edersek hem bizim için günden güne kıymetlenen varlığımızı beyhude yerde harcamayız, hem de bütün işlerimizi günü gününe yapmış oluruz.

Talebelerimizden birçokları zaman bulamadıkları-

— Sonu Sahlfe 16 da —

(1) Hésiode.

(2) Leibnitz. Nouveaux Essais, IV.

Kozandan Feke'ye

— 4 ncu Sayfadan Devam —

temiz hava ciğerlerinize doldukça kalbinizin çarpıntısı değişir, sinirleriniz kuvvetlenir, gözünüzün ferahlar, gönlünüzün feneri parlar. Hakikaten Çukurovalılar ve bütün Toroslular için bu Kozan — Saimbeyli yolculuğu şu harp sonunda motorlu vasıtaların ucuzlamasına ve yaşamak gaye ve gayretlerinin arimasına bir haç ve harafat ziyareti gibi kutsallık haline gelecektir. Ve mutlaka da böyle olmalıdır.

Esasen hayati bir ihtiyaç ve icbarla asırlardan beri deve, katır ve merkepler üzerinde yazın başlayan ve güzden sona eren yayla yolculukları bütün sıkıntılara rağmen bu zarureti tebarüz ettirmiyor mu?

Saimbeyli Mintakası

1 — Saimbeyli merkezi (Hacın) ve tarihçesi :

Amanos geçidinin sonlarına doğru Saimbeyli merkezini doğudan 2060 rakımlı (Geçili dağı) ve batıdan 2398 rakımlı (Bozoğlan dağı) aralarına kısırdır. Merkez rakımı 980 dir.

İlk söz olarak : Burada kaza merkezinin vücuduna sebep ve lüzum yoktur. (*) Esasen Saimbeyli (Eski Hacın) da kaza merkezi olacak hiç bir kabiliyet yoktur. Hiç düzlüğü olmayan bir dere içindedir. Buradaki nüfus azlığı ki 150 hanedir. Geçim darlığı ve hayat sahası olan köylerin tamamen Mağara nahiyesi mintakası olan yukarı yayla üzerinde bulunup, kaza merkezine kışın köylülerin gelip gitmesinin imkânsızlığı, ileride Saimbeyli merkezinin (Yeni Feke) ye bağlı bir nahiye olmasını istilzam eder, sanırım. Saimbeyli'den 10 kilometre yukarıda Amanoslar, (Çatak suyu) denilen büyük bir su menbaının fışkırdığı yüksek dağ seddi ile geçidini kapamıştır. Bu su menbaidan sağa yukarı mütemadiyen yokuş tırmanarak doğuda (2506) rakımlı (Dibek dağı), batıda (2463) rakımlı (Akaylı dağı) ufak sirtlarla genişleyip bir orta Anadolu tipi yayla ovası teşkil eder. Bu ovada (Mağara nahiyesi) ve köyleri vardır. Ovanın ta sonunda 2662 rakımlı (Kızılgüldağı), (Kocadağ) ve (Soğanlı dağı) larile Kayseri (Pınar başı, Bünyan, Develi) hududu ve sağdan (2755 rakımlı Binboğa dağı) ile Maraş (Köksun) hududu hasil olur.

Adanadan itibaren : Kozan, Yeni Feke, Saimbeyli merkezleriyle, Mağara nahiyesi ovasından geçen oldukça düzgün bir şose 2611 rakımlı (Gezbel)

(*) Bu lüzumsuzluğu derpiş buyuran hükümetimizin bazı yeni kazalar ihdas edeceğini ve mülki tahsilmatta bazı lüzumlu değişiklikler yapacağını memnuniyetle haber aldık.

KÜÇÜKKUŞ

Pencereme konan şu küçük kuş

Bana neler hatırlatıyor bilsen.

Çocukluğumda oynadığım mahalle,

Gözlerimi oğuşturarak uyanışım

Ve ilk yolculuk edişim,

Hatta hatırlıyor musun bir yaz akşamı

İlk defa konuşuşum seninle?

Canlanıyor canlanıyor gözlerimde

Sanki yeniden yaşanacakmış gibi.

NERDESİNİZ

Hergün çember çevirdiğim,

Köşe kapmaca oynadığım okul,

Duvarından atladığım ev,

Uçurtmasını yırttığım çocuk,

Dallarını kırdığım ağaç.

Meyvesini topladığım bahçe

Nerdesiniz?

Sabahattin Gökçü

den (**) Develi'ye ve (Yavaş) istasyonundan Kayseri demiryoluna ulaşır.

Hacın—Saimbeyli şimdiki kasaba merkezinin kuzeyi üstünde iki derenin kavşağını teşkil eden yüksek sirt üzerinde kurulmuş eski mabedin etrafında Ermeniler tarafından vücutte getirilmiş büyük Rubani ve siyasi merkezlerden birisi idi. (Sis — Kozan) rubani reisliğine Katoğigosluga tâbi müstahkem bir manastır çevresinde 5000 haneden fazla idi. Hacın'a hakim yayladan (Demirci suyu) karışan (Mağara suyu) çıkar. Sarus — Seyhan'ın mühim kollarını teşkil eder. Asıl Ermeni Katoğigoslugu Kozanda olmakla beraber, Hacın sarp ve uca olan mevkii dolayısıyla Ermenilerce (Küçük Ermenistan) Megalo İdea'sının merkezini teşkil ediyordu. Dünyanın her tarafında ticaret ve sanatta alışıp, dolaşan Ermeniler döner dolaşır, bu merkezde toplanır ve fesad ocağı kaynatırlardı. Burada eski Manastır harabesinden başka hiç bir eser kalmamıştır.

Şimdi, Türk istiklâl savaşında Ermenilerle yaptığı kahramanca dövüşte şehit düşen (Saim beyin) adını taşıyan bu kasabacık artık böyle bir fesad kumkuması kaynatmağa ve ne de müstakbel inkişafa saha alamıyacağından dere içi olması dolayısıyla ya-

(**) Burada meşhur ve mühim bir Eti kabartması vardır. Tafsilatı ileriki kısımlarda arz edilecektir.

zın oturmağa da yaramadığından yukarıda dediğim gibi (Yeni Feke) ye bağlı bir nahiye veya köy halinde kalabilir.

Saimbeyliye bağlı elli köy, 20.000 nüfus vardır. Bu köy ve nüfusun tekâsüfü, yine yukarıda söylediğim gibi Mağara nahiyesi muhitinde olduğundan bu ova da elverişli bir kaza merkezi intihap olunabilir. Mağara nahiyesi merkezi olan (Hökeçe) (*) de kaza merkezi olmağa müsait değildir. Bu takdirde, esasen bu yayla kısmı Çukurova ve Seyhan ili ile de münakale ve muvasaladan, tabii teşkilâtı itibarile mahrum olduğundan Kayseriye bağlanması daha muvafık olur zannındayım. Burada eski kaymakam, şimdi Ceyhan kaymakamı Sabri bey küçük bir elektrik santralını kurmuştur. Fakat iyi işlemiyor.

Saimbeyli merkezinde vesait temini için iki gece kaldık. Sonra, asıl tedkik hedefimiz olan (Şar) eski komana şehri harabeleri köyüne doğru yollandık. Yukarıda adı geçen ve büyük dağın bağrından, kayaları delerek fışkıran (Çatak) suyunun başında güneşin koygunluğunu, ve karnımızın açlığını, susuzluğunu giderdik. Oradan yılankovi bir yokuş tırmanarak yüzlerce metre yükseldik. Ve orta yayla sahasına* girdik. Hemen solumuzda, Torosluların son ucları olan tam mahrutı yemyeşil bir çadırı andıran (Koroğlu tepesi) o kadar lâtif ki, seyrine doyamadım. Sağdaki anbar deresine doğru inince, çayırılık çimenlik bir düzlük ortasında 12 kadar Aydınli (**) Saçkaralı yörükleri çadırı kurulmuş, bunlar, yayladan sahile (Maraş ovasına) yavaş yavaş göç eden göçebe Türkün son kalıntıları; çadırlarda yalnız kadınlar ve çocuklar görülüyor.

Genç ve güzel bir kadın, yolun beri yakasındaki pınardan su doldurmuş hemen hemen yüz litrelik bir su tulumunu da deve yünü organı ile sırtlamış, elinde kirman eğirerek yolumuza çıktı. Ve eski Türk türresi gereğince önümüzü kesmiyerek yolun kenarında bizim geçişimizi bekledi. Yeşil bir don üzerinde, al bir üç etek entarisi ve belinde görünü işi yün kuşağı ve sırtında mor kadifeden bir sıkma fermene yelek vardı. Yüzü, sağdığı südü ve yanakları giydiği fermenenin rengine uymuştu. Cözleri kudretten sürmeli, kaşları ceylan boynuzu gibi nazik eğmeli idi. Acaba bu güzellik dam altı örmediğinden mi? Bu beyazlık bu penbe renk acaba yaz güneşini, yeşil çamların gölgesinde eridip ultra violetini emdiğinden mi?

Bir halk şairinin :

Al yeşil, geyinmiş, göktür donları

Ak pınara doğru dönmüş yönleri..

Mevlam nasip etse görsek onları

Salinsa karşımda kalsa ikisi

dediği hatırıma geldi. Biraz ileride, anbar deresi

(*) Hökeçe, o civar köylüleri tarafından : Ho..So..geçe: taraf yaka, tabirlerininin bir araya gelmesinden hasil olan (Karşı yaka) manasında bir terkiptir.

(**) Çukurova halkı yörüklerle ale'l'umum (Aydınli) diye ad vermişlerdir.

kenarındaki söğütlerin dallarında yayılan, çıplak tülü deve sürüsünü güden kart, delikanlı belki gördüğüm kadının ya kocası, ya ağabeyi idi? Bu kadar benzerlik olur şey değil. Zaten Aşiretler, Yörükler, mutlaka birbirlerinden kız alıp verdiklerinden cümlesi akrabadır ya...

Yanıma sokuldu, selamlaştık. Adı Osmanmış. Çığara içermisin beğim? dedi. Anladım ki tiryaki, dağ başında dumansız kalmış, hemen tabakamdan birer sigara tellendirdik. ve derhel ahbab olduk. "Kim gülü tikenden ayırıp seçer. Herkes amelinin mahsulün biçer. Gam yeme yeme Seyrani bu gam de geçer. Yüce dağ başları olmaz dumansız..

— Benim de bir tarafım Teke yörüklerinden, yengem Sarıgeçili (Gülceler obasından) dedim.

Çok sevindi adresimi istedi :

Çukurovaya indığımız zaman belki işimiz düşer, görüşürüz ola.. dedi.

Maraş ovasına hangi yollardan ve ne vakit binebileceklerini sordum :

— İşte böyle dağdan dağa, kırdan kona göçer (Göksun) a ve oradan (Zeytin) üzerinden Maraş düzüne bir buçuk ay içinde ineriz dedi.

Uğurlaştık, ayrıldık. Hey gidi günler hey.. Bu tesadüf bana bizim obalarda geçen çocukluk ve gençlik hayatımı hatırlattı. Atımı üzengiledim. ilerimizdeki (Güzelim) köyünde üzengimi boşalttım, soluk aldım.

Köyün harmanlığında oynayan bir kaç kız, oğlan çocuğu merakla etrafımı aldı :

— Bu köyün adı ne çocuklar, dedim.

— Bir kız çocuğu : (Güzelim) dedi..

— Güzelimsin?.. dedim, utanıp kaşmak istedi.

Köyünüzün ne güzel adı var, yavrularım. Biliyorum ama, mahsus sordum, dedim. Bir köy ağası evinden çıktı, yanımıza geldi. Burada antika eserler olup olmadığını sordum.

— Antika bir şey yok ama, bizim karşı bağda, kayanın üstünde biraz yazılar var, lâkin silinmiş. İstersen göstereyim dedi.

Rast geldiğimiz Süleyman Gökderişin bağındaki yerli kayalığın bir kısım cephesi düzeltilerek dört satır eski Yunanca mezar kitabesi kazılmış olduğunu gördüm. Çok silinmiş olduğundan ancak izleri bellidir. İstinsah edemedim. Bu kayanın dibinde mağara mezarları olacaktır. Bu köyde bir kaç yontulmuş taş bulunduğundan her halde civarda eski bir ören olmalıdır. Yolumuza devam ediyoruz. Güzelim köyünden ayrıldıktan iki saat sonra 14 lük ay doğarken "Yamanlar", köyüne ve oradan (Kürt Kayapınar) köyüne ulaştım. Burada Alihanöz'de konaklanarak ertesi sabah çerkezlerle meşkün Polat köyünün içinden ve Yamanlar'dan itibaren yolumuz tamamen (Mağarasuyu veya Sarıçayı) boyunca çayın berrak sularında yüzen irili ufaklı balık sürülerinin seyir ve temasile geçerek Şar'a vasil oldum.

Naci Kum

Evimizin Mart, Nisan Çalışmaları

1-3-945 günü Toprak bayramı Halkevimizin de iştirakiyle Milli Mensucat İlkokulunda canlandırılmıştır. Bu törene bandomuz da iştirak etmiştir.

10-3-945 de Erkek Lisesi Riyaziye öğretmeni İbrahim Onan tarafından Evimiz salonunda (İlim Zihniyeti) konulu bir konferans verilmiştir.

11-3-945 de Orta okul talebeleri arasında bir hitabet müsabakası yapılmış ve başarı gösterenlere Halkevi tarafından hediyeler verilmiştir.

15-3-945 günü Ebedi Şef Atatürk'ün Adanaya ilk gelişleri tarihi olduğundan bir tören yapılmış, Halkevi önünde toplanan kalabalık bir dinleyici kfilesi evvelâ Atatürk'ün ilk gelişlerinde mıtafir edildikleri Suphi paşa konağına gitmiş burada Avukat İbrahim Tekeli tarafından söylenen hitabeyi dinlenmiştir. Müteakiben Atatürk parkına gidilerek anıta çelenk konulmuş ve şair Hamit Salih Asyalı tarafından bir hitabe söylenmiştir. Aynı günün gecesi Evimiz salonunda da bir toplantı yapılmış Atatürk'ün hayatı ve şahsiyeti etrafında konuşmalar dinlenmiş gençler tarafından şiirler okunmuştur.

18-3-945 günü Çanakkale zaferi münasebetiyle Evimizde yapılan törende Kurmay Yzb. Osman Canberk bir konferans vermiştir.

23-3-945 de bir Şairler gecesi tertip edilmiş muhitimizde yetişen genç şairler şiirlerini okumuştur.

24-3-945 Cumartesi günü Komitelere yeni seçilenleri birbiriyle tanıştırma maksadiyle çaylı bir toplantı tertip edilmiş bu toplantıda Halkevi faaliyetleri etrafında görüşmeler olmuş ve komitelerin yeni seçimlerini aşağıda gösterildiği gibi neticelenmiştir.

Dil - Edebiyat K.

Başkan : Sait Toraman. Üye : Naci Ecer, C. Şahir Muter, Ekrem Erkmen, Şevket Kutkan.

Güzel San'atlar

Başkan : Lâtif Arış. Üye : Semih Uygur, Fehime Asyalı, Nutiye Ogultürk, Tefvik Yorgancı.

Temsil K.

Başkan : Rüşlem Okan. Üye : Hamdi Paramyok, Recen Tekeş, Fahri Akıncı, Kemal Yavuzel.

Spor K.

Başkan : Almet Bahadır. Üye : Enver Aydın, Sait Bölgen, Fehamet Taçkın, Cevat Diplen.

Sosyal Yardım K.

Başkan : Mahmut Has. Üye : Dr. Zekeriya Özyveren, Akif Yüksek, Kemal Pekçok, Talip Taşçı.

Kurslar ve Dershane er k.

Başkan : Bekir Akkaya. Üye : Necmi Durukal, Cabbar Özsoy, Sabahat Özbilsen, Enise Egemen.

Kütüphane ve Yayın k.

Başkan : Vehbi Evinç. Üye : İbrahim Onan, Hüseyin Kalaba, İbrahim Tekeli, Raşit Binöz.

Köycülük K.

Başkan : Memduh Albayoglu. Üye : Şükrü Er-

Gençlerimizi Hayata Nasıl Hazırlamalıyız?

— Sayfa 12 den Artan —

ından çalışmadıklarını söylerler. Bunlara (de wit) nin şu sözlerini tekrarlıyacağım : Her defasında yalnız bir işle uğraşanlar için bir günde bütün işleri yapmak mümkündür.

Bundan binlerce yıl evvel yaşamış olan eski Yunan filozoflarından (Platon) (Cumhuriyet) adlı eserinde şöyle diyordu : "Herkes yalnız bir şeyi iyi yapabilir, eğer birçok işle uğraşsın hiç birisinde üstünlüğünü gösterecek bir muvaffakiyet elde edemez.

(Descartes) çalışmalarında şu üç kuralı daima göz önünde bulundurmuştur :

1 — Hergün muhayyileyi meşgul eden fikirlerle (Müşahhas ilimler ve sanatlar) az zaman ayırmak.

2 — Yalnız müdrikemizi meşgul eden ilimlerle (Riyaziye ve metafizik) bir sene zarfında çok az meşgul olmak.

3 — Geriye kalan bütün zamanları duygu organlarının istirahatine, ruhun dinlenmesine, beden eğitimine tahsis etmek.

Français de Sales (Manevi mücadele) adlı eseri günde bir bahis veya birkaç sahifesini okumak suretile tam on sekiz senede bitirmiştir. "Kitaptan feydzalanmak için bir kitabı okumadan evvel başkasına başlamamak lazımdır.,,

Dikkat vücut ve bilhassa nefes alma ve verme işlele yakından ilgilidir. İyi nefes alamıyan ve vermıyen çocuklar dikkat bakımından hemen daima zayıflarlar.

Çalışmağa başlamadan önce birkaç defa teneffüs hareketini yapmak çok faydalıdır.

Gençlerimizi yarınki hayat mücedelasine hazırlamak rolü, kulu olduğu Tanrının yer yüzündeki yardımcısı olan öğretmene düşmektedir.

Halis Özgü

dem, İsmail Burduroğlu, Hâzım Eke, Sadullah Kıncaç.

Tarih ve Müze K.

Başkan : Nadir Arat. Üye : Süleyman Sergici, Lütü Yücel, Naci Kum, Adil Tol.

29-3-945 de İngiliz Kültür Heyetinin resim sergisi Evimiz salonunda törenle açıldı.

1-4-945 İkinci luönü zaferi Evimizde kutlanmış İl İdare Kurulu üyesinden Vakkas Ferit Savaş günün önemini belirten bir konuşma yapmıştır.

17, 18, 20, 27 Nisan 945 günleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen Büyük Para, Kuzgun, Benzin motörünün kaideleri, Dizel motörü, Çiftçinin mesaisi, Oyun zamanı filimleri ilk, orta, lise talebelerine gösterildi.

23-4-945 günü Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı münasebetiyle gündüz yapılan büyük törene Evimiz bandosu iştirak ettirilmiştir.

Neşriyat Müdürü : KEMAL ÇELİK
Yazı İşleri Müdürü : VEHBI EVİNÇ
Basıldığı Yer : BUGÜN Basımevi